

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ד' באב תשע"ז | דף היומי בבלי: סנהדרין י"א
דף היומי בהלכה: סימן רמ"ה מסעיף ג' עד סעיף ו'.
מוסר: פרק א' ויזכור האדם תמיד' עד 'ועל כן מה מאד' | קנין חכמה הלימוד השבועי: החמש ועשרים' עד שער
השתיקה ו'בעבור שהלשון קלה'.

ענייני דיומא

מי שותה את היין בהבדלה של מוצאי שבת חזון?

לגיל חינוך לאבילות (ראה להלן) ישתהו הילד, ואם לא, רשאי המבדיל לשתותו. ונחלקו הפוסקים אם יש להקפיד שהילד יצא ידי חובתו בהבדלה זו, וכן אם המבדיל צריך לטעום מעט מהיין לפני נתינתו לילד. בנוגע לגיל חינוך לאבילות, נתנו הפוסקים שיעורים שונים: מגיל שש, מגיל תשע, או מהזמן בו מבין גמרא עם תוספות; ויש אומרים שבזמננו אין 'חינוך' לאבילות. [סימן תקנא, סעיף י, ס"ק ע, עג, עה ו עו וביה"ל ד"ה וסיום; ביאורים ומוספים דרשו, 84, 85, 89 ו-91]

בסעודת ברית מילה, פדיון הבן או סיום מסכת הנערכת בתשעת הימים, מותר לאכול בשר ולשתות יין, וישנן הגבלות שונות בקשר למהות המשתתפים בסעודה ומספרם. בנוגע לסיום מסכת - אין להאט או להאיץ את לימוד המסכת כדי לסיימה דווקא בתשעת הימים, ויש שכתב שמותר לאכול בשר רק בסעודה הנערכת ביום בו הושלם לימוד המסכת. ושתית היין בהבדלה - לדעת השולחן ערוך מותרת כרגיל, ולדעת הרמ"א - אם נוכח במקום ילד שהגיע לגיל חינוך להבדלה ולברכות הנהנין, אך לא הגיע

הדף היומי בהלכה

באיזה מקרה מועיל ביטול שותפות לחידוש השותפות?

שהמוכר ישיב להם את דמי המכירה, ויקנה להם את העסק מחדש, ובשעת הקנייה המחודשת יסכמו ביניהם כנ"ל. אולם, הקנאת הזכויות של היום שבו יעבוד כל אחד לבדו, דהיינו שהישראל יקנה לגוי את זכויות יום השבת, והגוי יקנה לישראל את זכויות היום שכנגדו - אינה מועילה, מפני 'מראית העין', שיחשדו הרואים שהגוי עובד בשבת בשליחותו, כיון שהתנאי החדש שהתנו ביניהם אינו מפורסם. [שו"ע רמה, ג, ומשנ"ב יד; ביאורים ומוספים דרשו, 45]

כפי שלמדנו, ישראל וגוי השותפים בעסק שבו הם עובדים בתורנות לפי ימים - עליהם לסכם בשעת יצירת השותפות שהעבודה והרווחים של יום השבת ישתייכו לגוי, וכנגדם, העבודה והרווחים של יום אחד מימות החול ישתייכו לישראל. ואם לא סיכמו כן בשעת יצירת השותפות - אם מדובר בעסק שהקימו בעצמם, יבטלו את השותפות כדיני ביטול שותפות, וישונו ויחדשו את השותפות, ובשעת חידוש השותפות יסכמו ביניהם כנ"ל. ואם מדובר בעסק שלא הקימו בעצמם, אלא קנאוהו מאדם שלישי, ניתן 'לתקן' את הענין על ידי

הדף היומי בהלכה

האם גוי יכול לשמש גם כשותף של ישראל וגם כשכירו לימי השבת?

את חלקו לגוי, ישכיר את ימי התורנות שלו הנופלים בשבת יחד עם ימים נוספים מימות החול; ואם שוכר את הגוי בקבלנות, לא יזכיר בסיכום העבודה את יום השבת, אלא יסכם עמו באופן כללי, שכנגד כל סכום מסוים שיכניס כרווח לעסק, יקבל בשכרו סכום מסוים. ואין לחשוש 'מראית העין', שיחשדו הרואים שהגוי עובד בשבת בשליחות ישראל, כיון שידוע שיש לגוי חלק בעסק זה. ובכל מקרה, יש להקפיד שלא לדבר עם הגוי בשבת עצמה בעניני העסק. [שו"ע רמה, ג, ומשנ"ב טו; וראה שעה"צ יב]

כאמור, ישראל וגוי השותפים בעסק שבו הם עובדים בתורנות לפי ימים - עליהם לסכם בשעת יצירת השותפות על שייכות יום השבת לגוי, וכנגדו, יום אחד בימי החול לישראל. וקיימת אפשרות נוספת לקיום שותפות זו - שהישראל ישכיר את חלקו בימי השבת לגוי, בין לגוי השותף ובין לגוי אחר, או שישכור את הגוי כפועל שכיר בקבלנות; ואזי יוכל הישראל לקבל את רווחי השבת כרווחי החול, דהיינו, לחלקם בינו ובין שותפו בשווה. אולם, לא יטול הישראל את רווחי השבת בפני עצמם, אלא ב'הבלעה', כלומר: אם משכיר

האם מותר לישראל לרכוש את רוב המניות בחברה הפועלת בשבת?

כשהגוי אכן בוחר מדעת עצמו לעסוק במסחר בשבת, ואינו עושה כן בהוראת ישראל. ואם 'יום השוק' של מסחר זה שבו עוסק הגוי עבור ישראל, מתקיים בשבת, הרי זה כאילו הורה ישראל לגוי לעבוד בשבת, ואסור. ורכישת מניות בחברה המנוהלת על ידי גויים ועובדת בשבת - מותרת, ואף אם ישראל ורכש את רוב המניות; ואף אם מנהלי החברה שומעים תמיד לדעתו ולעצתו, אין זה נחשב שהם עובדים בשבת בשליחותו. [שו"ע רמה, ד-ה, משנ"ב יז, יח, כ ו-כא, וביה"ל ד"ה ואם; ביאורים ומוספים דרשו, 48]

רשאי ישראל לתת לגוי כסף לסחור בו עבורו, או לתת לו סחורה למכור עבורו. ואף שהגוי עוסק במסחר גם בשבת, רשאי ישראל להנות גם מרווחי השבת, כיון שלא מוטל על הגוי לעסוק במסחר דווקא בשבת, והוא הבוחר לעסוק בשבת, ואין זה בשליחותו של ישראל. וכמו כן, אין חשש ל'מראית העין', שיחשדו הרואים שהגוי עובד בשליחותו, שהרי לא ניכר שהעיסוק במסחר הוא לצורך ישראל. וכן אין חשש לאיסור 'שכר שבת', שהרי ישראל מקבל את רווחי השבת ב'הבלעה' עם שאר הרווחים. וכמובן, כל ההיתרים האמורים, אינם אלא

קנין חכמה

מה ביקש הטבח של רבן גמליאל ללמד את אורחיו?

ולבקש ממנו מחילה, וכשאינני מדבר - אני מושל בו שלא לאומרו, ולהסתירו. ועוד: שאלו לחכם, מדוע אתה מרבה בשתיקה? אמר להם, הדיבור נחלק לארבעה חלקים: האחד, כולו נזק - דיבורים אסורים. השני, מועיל מצד אחד ומזיק מצד שני, כגון שמשבח אדם מסוים כדי לקבל ממנו תועלת, ודיבור זה עצמו מכעיס אדם אחר ומביאו ליד מריבה עמו. השלישי, אין בו נזק ולא תועלת, כגון דברי הבל, כיצד נבנה בנין פלוני, ומתי מת מלך פלוני. ורק חלק אחד יש שכולו תועלת, והוא הדיבור בתורה ובענינים התלויים בה. וכיון שברוב חלקי הדיבור יש נזק, או שאין תועלת, הריני מרבה בשתיקה.

אמרות רבות נאמרו במעלת שמירת הלשון, במקרא, במשנה, בגמרא, ובספרי החכמה והמוסר, ומקצתן מובאות בספר 'ארחות צדיקים'. במקרא: גם אָוִיל מִחֵרֶשׁ חָקִים יִחְשָׁב אֵטֶם שִׁפְתָיו נָבוֹן. במשנה: "אמר רבן שמעון בן גמליאל, כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה". ובמדרש: מעשה ברבן גמליאל שעשה סעודה ונתן לעבדו לשונות לבשל. בישל העבד את מקצתן באופן שנעשו רכות, ומקצתן באופן שנעשו קשות. שאלו רבן גמליאל, מדוע עשית כך? אמר לו, כדי להודיע מידתה של הלשון, שאם אדם רוצה עושה אותה קשה, ואם רוצה עושה אותה רכה.

ובספרי החכמה והמוסר: אמר החכם, כשאני מדבר - הדיבור מושל בי, כי אם אני אומר לאדם דבר שאינו הגון, אותו הדיבור מושל בי ומצריכני להקנע לפניו

[ארחות צדיקים, שער השתיקה]

"הם יודעים ש'בשבוע של דרשו' צריכים לחלק את המטלות של אבא בין כולם"

**הרב אפרים קר, אחראי מוקד המבחן בבית הכנסת הגדול בבני ברק
מספר על האווירה המיוחדת השוררת במקום במהלך עריכת המבחנים החודשיים.**

שתופס את כולם ולא מותר אף אחד אדיש אליו. הלכות שבת זה אחד הדברים הכי בסיסיים ביהדות. אין לך שום מקום אחר שבו יהודי ירא שמים יכול להיכשל בהלכות חמורות כל כך פעם אחר פעם מחמת חסרון הידיעה. כל פעולה קטנה עלולה להיות כזאת שמחייבת מיתת בית דין אם נעשתה במזיד חלילה. כל יהודי שיש לו מעט רגש אינו יכול לזלזל בהלכות שבת. לכולם יש רגש מיוחד של כבוד אליהן.

"אני באמת רואה אנשים שמתלהבים לקראת הלימוד הזה. מקבלים על עצמם להשקיע יותר בלימוד, לצרף חברים נוספים למעגל הלומדים. שמעתי מכמה מהם שאם לימוד הלכות תפילין, תפילה וברכות שינה להם כל כך את אורח החיים היומיומי, שינה להם את התפילה, את הצורה בה הם מברכים על האוכל – הם בטוחים שלימוד הלכות שבת ישנה להם את כל מהלך השבת. יהפוך אותה למרוממת ונשגבה הרבה יותר.

"סיפר לי אחד הנבחרים יבלחט"א, יהודי בר הוריון לא צעיר ומג"ש ידוע, שמאז שנבחר ב'דרשו' באורח חיים הוא קיבל משמעות לחיים. כל דבר שעושה הוא חושב קודם איך לעשות ובאיזה צורה ומה הזמן המתאים לכל דבר, ולא כמלומדה' כפי שהיה רגיל מבית אבא: "ההערכה שקיבלתי ממשפחתי עד היום", מוסיף אותו נבחן לספר לי, "הלכה והתעצמה שבעתיים כאשר הם רואים שכל מה שנעשה בבית במשך השבוע ובשבת או כשיוצאים לטייל בבין הזמנים הכל נעשה בביטחון ובידיעה ברורה שכך היא ההלכה. ואני רוצה לחדש לך משהו ואני מבקש אם תוכל לפרסם זאת כדי שירבו לומדי ההלכה במסגרת דרשו: מאז שהתחלתי ללמוד את הדף היומי בהלכה המון דברים שעד היום נהגתי בהם איסור נהפכו לי להיתר וזאת משום שפשוט לא ידעתי את ההלכה", והוא ממשיך לתאר לי בהתלהבות: "אנשים חושבים שהם מחמירים בכך שהם נוהגים איסור בדברים שונים בעוד ההלכה מתייחסת לאותו עניין חד משמעי להיתר, וזאת כי כשלא לומדים הלכה לא יודעים הליכות חיים לא יודעים איך וכיצד להתנהג".

בית הכנסת הגדול בבני ברק, משמש כאחד מארבעת מוקדי הבחינה של 'דרשו' בעיר. בהיכל רחב הידיים, מתיישבים מאות נבחרים זה לצד זה מדי חודש, ומשיבים על השאלות המופיעות במבחן, מהם נבחרים בדף היומי בבלי, מהם במסלולי 'דרשו' השונים, ומרביתם ב'דף היומי בהלכה'.

הרב אפרים קר האחראי מטעם 'דרשו' על מוקד המבחן, מספר על האווירה המיוחדת: "מדובר בבית כנסת גדול, מרווח ומפואר. כיום הוא משמש את חניכי ישיבת חברון, אבל בזמן הבחינה של 'דרשו' זה הופך להיות קיבוץ גלויות ענק של יהודים מכל הסוגים והחוגים.

"יושבים כאן אברכים חסידיים שבימים כתיקונם נזהרים שלא להוציא מהפה משפט בשפה העברית, אברכים ליטאיים, 'חזונישקים' ו'ברסקערס', לצד חובשי כיפות סרוגות. ישישים הדורי שיבה לצד בחורים צעירים ואפילו ילדים צעירים. ראשי ישיבות ומשגיחים, מלמדי תינוקות שמגיעים לכאן מיד עם הישמע הצלצול של השעה 12 המבשר על סיום שבוע הלימודים, ואברכי כולל שלומדים שש שעות רצופות במסגרת הכולל המיוחד של יום שישי, כשלשם כך הם מגיעים למוקד הבחינה בתשע בבוקר בדיוק, כדי שיוכלו להשלים את המבחן במהירות ולהספיק להתחיל את שש השעות הרצופות שבימות החורף מסתיימות לפעמים ממש בסמוך לכניסת השבת. יש כאן ספרדים ואשכנזים, תימנים, מרוקאים תוניסאים – כולם נקבצו באו לך".

"רבים מהנבחרים האלו עושים את המבחן למרות שבבית מצפה להם עבודה רבה לכבוד שבת. ראשי משפחות ברוכות ילדים שצריכים לסייע רבות בבית לקראת שבת, ויש גם כאלו מבוגרים יותר שמגיעים קצת יותר נינוחים, בגלל שבבית שלהם כולם יודעים שכשמגיע השבוע של 'דרשו', כלומר השבוע שבו יש את המבחן של 'דרשו', אבא עסוק מיום רביעי בחזרה והכנה למבחן, וביום שישי הוא הולך להיבחן, מה שמצריך מאמץ נוסף מצד בני המשפחה שמתחלקים במטלות שהוא עושה כל שבוע".

"עם תחילת חלק ג' אין ספק שיש תחושה של התרגשות באוויר. זה משהו